

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 V. aliquod augmentum gratiæ abtinuerit ex opere operato, & quibus
modis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

rum ciuitatem incoluisse. Quod si ita factum est, propter proximorum salutem, & Ecclesie augmentum in dubio peractum est. Constat igitur Beatam Virginem in toto vitæ suæ progressu perfectissimas operationes actiue, ac contemplatiue vitæ exercuisse, quas eleganter describit Ignatius epistol. 1. ad Ioannem Euangelistam, ubi post multa ita concludit. *Sicut nobis à fide dignis narratur, in Maria matre Iesu humane nature natura sanctitatis Angelica copulatur, & hæc talia excita uerunt viscera nostra, & cogunt valde desiderare aspectum huius, si fas est fieri, celestis prodigij, & sacratissimi spectaculi.* Cuius epistolæ meminit etiam Bernardus, sermone 7. in Psal. 90.

Dico quarto. Verisimile est, Beatam Virginem toto tempore vitæ suæ continuè meruisse, & in gratia creuisse. Hæc conclusio duplicem potest habere sensum, & in utroque est pia, & probabilis, in altero autem certior. Docet illam Albert. Magnus, libro de Beata Virgine, capite 1.6. & 177. & 197. Vbi dicit nouum priuilegium Virginis fuisse, quia quolibet tempore meruit. Quod dictum refert & approbat Antoninus. 4. part. titul. 15. cap. 20 §. 6. Idem tenet Bernardinus de Busto. 4. part. serm. 9. §. ultimo, dicens non esse dubitandum, quin à primo instanti vsus liberi arbitrij vsque ad suum felicissimum transitum semper fuerit in actu merendi. Indicat Canisius libro 5. capite 1. in illo verbo, *Cuius vita iugis, & continua quedam fuit contemplatio*, & alios statim referemus. Potest autem hæc conclusio intelligi, vel de tempore, quo vigilabat, & hoc sensu non solum est verisimilis, sed etiam certa, quia quâdiu ratione vsa sit, sine ulla intermissione semper est bene operata, vt rectè dixit Ambrosius libro 2. de virginibus in principio. Et patet, quia cum haberet perfectum dominium suorum actuum, nunquam est indeliberatè operata, nec verò cessare omnino poterat ab omni actu externo, & interno: tum quia hoc ferè est humano modo impossibile: tum etiam quia in homine vtente ratione, & potente aduertere, nonnulla culpa esset, sic otiosum manere, semper ergo ex quo permanentem vsu rationis habuit, aliquem actum liberum exercuit, vel internum tantum: vel simul externum: ergo continuè bene operata est: ergo continuè meruit: vtrâque consequentia constat ex principiis positis. Alio ergo modo intelligi potest conclusio etiam de tempore, quod somno tribuebat, & hoc sensu est incerta, sed quod sit verisimilis probari potest. Primo testimonio Bernardini Senensis dicto sermone 51. art. 1. Vbi ex sua, & aliorum sententia dicit, non fuisse somno impeditam, quominus libere in Deum conuerteretur, & assert coniecturam, quia hoc priuilegium aliquibus sanctis pro aliquo vitæ tempore concessum est. Accommodat etiam illud Ierem. 1. *Virgam vigilantem ego video.* Idem habet in 3. opere sermonum tractatu de Beata Virgine sermo. 4. art. 1. cap. 2. ubi dicit, etiam cum dormiebat, fuisse Virginem in altiori contemplatione, quam fuerit aliquis alius dum vigilaret. Vnde illi attribuit verba illa Cant. 5. *Ego dormio, sed cor meum vigilat.* Quæ eleganter de Virgine exponit Rupertus, libro 5. in Cantica. initio, ubi inter alia inquit. *Multarum quoque animarum fuit, & est, non solum secundum similitudinem orio sancto dormire, id est, à terrenis curis vacare, & in celestibus per contemplationem corde vigilare: verum etiam eodem modo, quo & Iacob dormiuit, secundum corpus dormire, & secundum animam, celestia videre, sed tu, o Cælum Dei, vnica sedes Domini, in utroque vigilandi modo cunctis mortalibus, siue terrenis hominibus longè eminentior exististi, longè studiosior ad contemplandum eum, in quem desiderant angeli prospicere, atque aptior fuisti. Fauer huic sententiæ Ambrosius libro. 2. de virginibus in principio dicens, *Dormire non prius cupiditas, quam necessitas fuit: & tamen, cum quiesceret corpus, vigilaret**

animus, qui frequenter in somniis aut lectis repetit, aut somno interrupto continuat, aut disposita gerit, aut gerenda prænuntiat. Quæ verba tractans Canisius libr. 1. cap. Canis. 13. in hanc sententiam inclinat, quam etiam tenet Bernardus. Bernardinus Busto in Mariali. 3. p. sermon. 1. p. 3. & Busto Dionysii. Richelius in illud Cantic. 5. *Ego dormio, & cor meum vigilat*, art. 18. Et confirmari potest ex Augustino 5. contra Iulian. cap. 9. Vbi de hominibus in statu innocentia inquit: *Tam felicia erant somnia dormientium, quam vita vigilantium.* Ergo maiori ratione possumus de Beata Virgine dicere, tam felicem fuisse dormiendo, quam vigilando. Quidquid enim perfectionis gratia in illo statu communicatum est, illi non est denegatum. Ex quo aliam sumo confirmationem, quia angelis sanctis datum est, vt ex quo in primo instanti suæ creationis conuerterentur in Deum, nunquam ab illius actuali amore cessauerint, sed hoc donum maximè pertinet ad perfectionem charitatis, & sanctitatis, ergo credi potest communicatum esse Beate Virgini. Præterea, si verum est Beate Virgini datam esse aliquam scientiam, seu cognitionem per se infusam, qua vti posset sine conuersione ad phantasmata, facile intelligimus etiam in somno potuisse illa scientia vti, & consequenter meritorie per voluntatem operari, quia hæc non pendet à corpore, si intellectus expeditus sit ad cogitandum, & proponendum obiectum: est autem probabile Beatam Virginem præditam fuisse hac scientia, vel toto, vel maiori tempore vitæ suæ. Est ergo verisimilis hæc sententia, quanquam in re ad eò incerta, vt nihil constanter affirmare possumus.

Addo tamen, licet demus hoc meritum propter somnum, & corporis imbecillitatem interdum interruptum esse: nihilominus tam breuem fuisse illam moram, totque diuinis cogitationibus fuisse interceptam, vt morali quodam modo possit hoc meritum appellari continuum, Beata enim Virgo partim propter optimam corporis temperiem, partim propter moderatissimam viuendi rationem exigui temporis somno indigebat, & ex virtute perfecta, qua corpus suum affligebat, magnam etiam illius temporis partem vigilijs, & orationi tribuebat. Vnde Bernardinus, ac Bonauentura, & Canisius supra, varias reuelationes referunt, quibus nonnullis hominibus patefactum fuit, solitam fuisse Beatam Virginem ferè integras noctes infomes meditando, ac orando traducere, & ipso eo tempore, quo dormiebat, credi potest solitam fuisse, præ nimia Charitate, qua Deum diligebat, frequenter excitari à somno, ac statim animum suum in Deum eleuare. Hoc enim experimento constat accidere, & ex diuina gratia concedi multis, qui diuina charitate flagrant, præsertim eo tempore, quo de rebus diuinis frequentius cogitant, & in actibus diuini amoris sæpius, ac feruentius exercentur: hæc enim animi promptitudo, atque facilitas ad efficiendos huiusmodi motus in Deum maior fuit, ac perfectior in Beata Virgine à principio vitæ, quam fuerit in quocunque alio sancto eo tempore, quo maiorem perfectionem, & deuotionem consequutus est, vt ex supra dictis de perfectione primæ sanctificationis Virginis satis constat.

SECTIO III.

An Beata Virgo aliquod augmentum gratiæ obtinuerit ex opere operato, & quibus modis.

Quod Beata Virgo magnum gratiæ augmentum ex opere operato fuerit consequuta, dubitari non

*Sacramen-
tum pro re-
medio origi-
nalis peccati
institutum
Maria cum
augmento
gratia suscep-
tit.*

Palud.

*Scotus.
Sotus.*

*Sacramen-
tum ordinis
penitentie,
& Matrimo-
nij Virgo
non suscepit.*

*Euthym.
Maria Vir-
go Christi
manibus
baptizata
Euod.
Niceph.*

*Eucharistia
sacramentum
frequenter
Virgo suscepit.*

non potest, quia non fuit peioris conditionis, quam alij iusti: nec sacramenta fuerunt in illa minus efficacia, imò eo quidem magis, quo meliori dispositione illis utebatur. Solum ergo necessesse est, ut modos, seu tempora huius augmenti distinctius aperiamus, & explicemus. Possunt autem ad tria capita reuocari. Primum est sacramentum illud, quod in remedium originalis peccati feminis applicari solitum erat, in illo enim gratia dabatur non proprie ex opere operato, sed ad modum eius, id est præter omne meritum suscipientis, sicut dabatur in circumscriptione, & in remedio legis naturæ: præsertim quando infantibus applicabantur, ut infra dicemus agætes de sacramentis in genere. Certum est autem B. Virgini paulo post eius natiuitatem applicatum esse hoc sacramentum, sicut Ioannes Baptista circumcissus fuit, etiam si in utero matris fuisset sanctificatus. Extraordinaria enim Dei sanctificatio non obstat, quominus ordinaria remedia contra peccata applicari debeant, præsertim cum hæc supernaturalia, & diuina mysteria non sint hominibus nota: ergo in hoc sacramento datum est Virgini aliquod augmentum gratiæ ad modum operis operati. Quia hæc gratia infallibili lege dabatur per tale sacramentum, & B. Virgo eo potissimum tempore capax erat augmenti gratiæ, & prior sanctificatio non rediderat illam incapacem huius sacramentalis gratiæ. Notauit hoc Paludani in 3. d. 3. q. 2. paulo ante solutiones principalium argumentorum.

Alterum caput continet vsum sacramentorum nouæ legis, & fructum eorum, de quibus similiter certum est, non caruisse Virginem fructu illorum, quibus est vfa, quanquam Scotus, in 1. sectione citatus in hoc dubitauerit, cuius sententiam Sotus, & alij ibidem citati, merito reiciunt. Est enim certum principium fidei, hæc sacramenta conferre gratiam non ponentibus obicem. Solum ergo superest, ut dicamus, quibus sacramentis nouæ legis Deipara vfa fuerit: & quidem de tribus constat non fuisse Virgini collata. Primum est Ordo, cuius non erat capax propter femineum sexum. Secundum est Penitentia, cuius materiam non habuit, & ideo illud suscipere non potuit. Tertium fuit Matrimonium, quod à Virgine contractum non est, postquam in sacramentum nouæ legis est institutum. De duobus verò certum est, illa suscepisse: primum est sacramentum Baptismi, ut omnes Theologi docent, & Euth. Ioan. 3. Scribunt, inquit, quidam Apostolorum temporibus proximis, quod Christus Petrum, & Virginem matrem baptizauerit: Petrus verò reliquos Apostolos, quibus verbis videtur explicari historia, quam ex Euodio refert Nicephorus, lib. 2. cap. 3. Vbi dicit Christum manibus suis Petrum tantummodo baptizasse, explicandum autem videtur, ut illa dictio exclusiua non excludat Virginem Christo coniunctissimam, quæ non est eisdem legibus, quibus ceteri, comprehendenda. Ratio verò est, quia præceptum Baptismi omnibus generatim propositum est, & verbum illud, Nisi quis renatus fuerit, neminem excipit, neque oportet, ut nos Beatam Virginem ex aliquo speciali priuilegio excipiamus, cum nec fundamentum habeat, neque ad eius perfectionem pertineat. Secundò, quia hoc decuit ad exemplum aliorum fidelium. Tertio, quia per Baptismum constituuntur, & signantur membra Ecclesiæ, prout à Christo instituta, cuius perfectissimum membrum debuit esse Beata Virgo. Tandem quia per Baptismum datur potestas vtendi sacramentis nouæ legis, sacratissima autem Virgo eis vti debuit, præsertim Eucharistia.

Alterum ergo sacramentum, quod certum est Beatam Virginem frequenter accepisse, est Eucharistia. Primò, quia vsum huius sacramenti est in præcepto diuino, quod eadem ratione, qua præceptum Baptismi Virginem comprehendebat. Secundò,

A frequentia eius est in consilio, & per se se honestissima, & vtilissima, & valde conformis eximie charitati Virginis erga filium. Tertio, quia legimus Acto. 2. in Primitiua Ecclesia fideles omnes vel quotidie, vel frequenter vfos esse hoc sacramento, ergo multo magis Beata Virgo hæc consuetudinem obseruauit.

His duobus adiungi potest tertium Confirmationis sacramentum, nam licet reuera illud non receperit quoad signum visibile, in quo ratio sacramenti consistit, recepit tamen characterem, gratiam, & abundantiam Spiritus Sancti, quæ sunt effectus illius sacramenti. Sicut enim Apostoli in die Pentecostes præter omne meritum suum receperunt, quasi ex opere operato Spiritum Sanctum, & perfectissimum confirmationis effectum, & ideo postea sacramentum ipsum non susceperunt, quia iterari non potest, ita maiori ratione Beata Virgo eodem die similem effectum, & donum perfectius, ac copiosius accepit.

Solum igitur de sacramento Extræmæ Vnctionis potest esse controuersia. Multis enim indecens, ac indecorum videtur, quod B. Virgo illo munita fuerit. Ita sentit Palud. in 4. dist. 23. quæst. 3. artic. 2. Supplementum Gabrielis, quæst. 1. dub. 3. & Victor. in sum. num. 222. Fundamentum esse potest, vel quia Beata Virgo erat incapax huius sacramenti, quoniam institutum est pro ijs tantum, qui aliquando actualiter peccauerunt, ut constat ex forma illius, in qua dicitur. Remittat tibi Deus, quidquid peccasti per visum, auditum, &c. Beata autem Virgo nunquam actualiter peccauit: sicut ergo, quia hoc sacramentum institutum est pro infirmis aegritudine corporali, ideo dari non potest sanis, ita quia institutum est pro ijs, qui actuali labe peccati aliquando infecti fuerunt, ideo dari non potest ijs, qui nunquam peccauerunt. Vel secundo, licet admittamus Beatam Virginem fuisse capax huius sacramenti, videtur tamen indecens, ut vingeretur: tum quia non decuit deprecari illi remissionem actualium peccatorum: tum etiam propter honestatem, præsertim cum illo non indigeret, nec ratione effectus, nec ratione alicuius præcepti diuini, quod nullum esse creditur de tali sacramento.

Alij verò existimant Beatam Virginem ante mortem vnctam fuisse. Ita docuit Albert. Magn. in Mariali. cap. 72. & 74. cuius sententiam referens Antonin. 3. p. tit. 14. cap. 8. §. 3. Ponit, inquit, Albertus, quod Beata Maria in morte se fecerit iungi, sicut etiam communicauit, & hoc non, quia indigeret, cum nullum peccatum etiam veniale, nec reliquia peccati essent in ea, sed ut præberet fidelibus in omnibus exemplum humilitatis, & vix Christianæ. Et hanc sententiam sequutus est Syluester in Rosa aurea, tractat. 3. de quæstionibus impertinentibus, casu 53. & Bernardinus de Busto. 4. parte principali, serm. 11. part. 3. Canisius etiam lib. 1. de Beata Maria. c. 9. in hac est sententia, dum laudat Albertum supra cap. 81. dicentem Beatam Virginem omnia sacramenta nouæ legis suscepisse, præter Ordinem, quod verbum, vel correctione, vel pia aliqua interpretatione indiget, ut ex dictis patet, debuisset enim matrimonium, & penitentiam excipere. Supponit verò hæc sententia non esse de necessitate huius sacramenti, ut persona cui tribuitur, aliquando peccauerit actualiter: sed satis esse, ut habeat vsum rationis, & consequenter, quod in se est, peccare possit, & à dæmone tentari, ut graues Theologi docent in 4. d. 23. Bonauent. Richard. Gulielmus de Rubio, Maior, & alij. Quia hoc satis est ad primarium effectum, propter quem per se primò hoc sacramentum est institutum, scilicet ad confortandum hominem in vltima pugna, præbendo auxilium aduersus insidias inimici, quæ eo tempore solent esse vehementiores, simulque spiritualem sanitatem præstandam, si homo illa indigerit, atque etiam corpora-

Alto. 2.

*Sacramen-
tum confir-
mationis
aliquo modo
Virgo rece-
pit.*

*Palud.
Supplement.
Gabr.
Victor.*

Alb. Magn.

Antonin.

*Syluester
Bernard.
de Busto.
Canis.*

*Bonauent.
Richard.
Guliel.
de Rub.
Maior.*

poralem, si illi expedierit. Ita enim graues Theologi hunc effectum explicant, vt suo loco vberius dicemus, & interim videri possunt Petrus Sotus lectione 2. de hoc sacramento, & Palatius in 4. d. 23. disputatione 2. conclusionem 1. homo autem adultus, quamuis nunquam peccauerit, ex se capax est huius effectus, & verba formæ circa illum vera erunt in sensu conditionali, scilicet, si quid peccasti. Hoc enim modo ordinatum est hoc sacramentum ad peccata, vel eorum reliquias delendas, vt ex verbis Iacobi cap. 5. colligitur, si in peccato est, dimittentur ei. Ergo licet Beata Virgo nunquam peccauerit, capax fuit effectus huius sacramenti, quia capax fuit gratiæ, & spiritualis auxilij, quo aduersus infidias inimici in vltima pugna ita muniretur, ac si illi obijciendæ essent, nam simpliciter libertatem habuit, quamuis diuinitus esset in bono confirmata.

Iudicium inter has sententias pendet ex principijs pertinentibus ad sacramentum extremæ vntionis, scilicet, quod sit subiectum capax illius, quis effectus, & quæ forma. Neigitur hoc loco hæc omnia sine sufficienti probatione, & examine definiamus, respondeamus tantum sub conditione, si vt homo sit capax huius sacramenti, necessarium non est, quod actualiter peccauerit, B. Virginem fuisse capacem illius, si autem fuit capax illius, verisimilius esse illud suscepisse, tum propter fructum eius, tum propter fidei, ac fidelium ædificationem, & humilitatis exemplum. Neque enim ex parte formæ est vlla indecentia, tum quia facile intelligi potest, concessum esse in hoc peculiari casu, aliquod speciale privilegium. Tum maxime: quia sensus illius est conditionalis, vel (vt ita dicam) potentialis, id est, Remittat tibi Deus, si quid peccasti, vel conferat Deus tibi gratiam sufficientem ad delendam omnem maculam, quæ per sensus contrahi solet. Neque etiam ex parte materiæ erat hoc indecens, quia semper applicatur eum summa honestate.

Tertium caput huius augmenti constitui potest in aliquibus temporibus, vel opportunitatibus, in quibus B. Virgo immediatè à Deo suscepit singularem sanctificationem, seu augmentum eius. Huiusmodi intelligimus fuisse instans illud, in quo filium concepit, vt omnes Theologi in 3. d. 3. sentire videntur. Qui dicunt, sicut in conceptione sua accepit primam sanctificationem, præter omne meritum, & præter omnem sacramentalem sanctificationem, sed ex singulari privilegio: ita in conceptione filij accepit se præter omne meritum singularem perfectionem sanctificationis, ob nouam, & admirabilem præsentiam diuini Verbi, iuxta verbum Angeli dicentis: Spiritus sanctus superueniet in te. Et hoc modo sentit aperte D. Th. supra q. 27. art. 3. tunc fuisse illi sublatum fomitem peccati, qui iuxta illius sententiam, antea tamen fuerat ligatus, & art. 4. docet gratiam Virginis in filij conceptione fuisse quodammodo consummatam. Idem latè Darard. sup. q. 3. Scotus etiam, & reliqui, quos sect. 1. retuli, dum aiunt, tantam perfectam fuisse in eo instanti gratiam Virginis, vt amplius crescere non potuit, hoc necessariò supponunt. Idem aperte docent Damascen. Rupertus, ac Bernardinus ibi citati, Bernardus sæpè in homilijs super Missus est, Laur. Iustin. serm. de Annuntiat. Denique Athan. serm. de sanctissima Deipara inquit, Tunc descendisse Spiritum Sanctum in Virginem cum omnibus suis virtutibus essentialibus, imbuentem eam gratia, & virtute, & infra excludit errorem, putantium tantum vim quandam, & energiam illi datam fuisse Spiritus, vt incarnatio perficeretur. Et paulo post subdit, secundum orthodoxorum dogmatum rectitudinem virtutes, & spiritum esse impletam Virginem, tum vt corpus eius sanctificaretur, tum vt salutarem illum fatum concipere posset. Vnde Euseb. Emis. hom. super Missus est, in feriam quartam Dominicæ quartæ Aduentus, Cum gratia, Fr. Suarez, Tom. 2.

Pet. Sotus. Palat.

Sacramentum
extreme un-
tionis viri
Virgo su-
perior.In conce-
ptione filij
Virgo singu-
lariter or-
nat.

D. Thom.

Duraud.
Sotus.Damasc.
Rupert.
Bernardin.
Bernard.
Laur. Iust.
Athana.

Euseb. Emis.

A inquit, plena sit priusquam concipiat, post conceptionem quanta abundauit? Et Albertus Magnus in Mariali, cap. 69. quem imitatur D. Thomas opusc. 60. articulo tertio, triplicem distinguit plenitudinem gratiæ Virginis, aliam vocat sufficientiam, quam habuit à principio, aliam abundantiam, quam dicit habuisse in filij conceptione: aliam singularem excellentiam, quam in toto vitæ decursu consecuta est. Denique afferri potest coniectura, quia quando Beata Virgo visitauit Elisabeth, propter Christi præsentiam, & Ioannes fuit sanctificatus, & Elisabeth gratia impleta: quid ergo mirum, quod diuinum Verbum ingrediens vterum Virginis, singulari modo illam sanctificauerit. De hoc ergo argumento nullus sine temeritate dubitare potest. Alia verò sunt tempora, de quibus simile quidpiam probabiliter coniectare possumus, quamuis sit res minus certa, huiusmodi sunt dies natiuitatis Christi, dies mortis, vel resurrectionis eius: de die verò Pentecostes iam diximus.

Alb. Magn.
D. Thom.

SECTIO IV.

Quantam gratia perfectionem, ac intensiorem fuerit B. Virgo consequuta.

Hactenus varios modos explicuimus, quibus Beata Virgo toto tempore vitæ suæ in gratia, & sanctitate creuit, reliquum est vt tandem concludamus, & explicemus cumulum gratiæ, quem toto illo tempore congregauit, id est, in quo gradu, & intensiōe gratiam habuit in instanti mortis suæ. In qua re vnum tantum est certum, scilicet, eam gratiam fuisse intensiorem, quam sit in supremis Angelis, vel hominibus sanctis. Sicut enim de fide est, Deiparam in perfectione beatitudinis esse omnibus superiorem, ita etiam certum est in intensiōe gratiæ, omnes antecellere, quia perfectio beatitudinis perfectioni gratiæ respondet. Et hoc etiam facile ostendi potest ex his, quæ de prima sanctificatione, & meritis Beate Virginis hactenus tractata sunt. Soluni ergo desiderari potest, vt explicemus, quanta fuerit hæc excellentia, vel quis excessus huius gratiæ Virginis respectu gratiæ collatæ reliquis sanctis, vel singulis, vel omnibus simul sumptis. Quæ res cum nec reuelatione manifesta sit, nec certa ratio ostendi possit, vix tractari potest, nedum à nobis definiri, quia non possumus verè dicere Beatam Virginem tot habuisse gradus gratiæ, neque plures, neque pauciores. Nihilominus tamen conandum nobis est, vel sub ratione aliqua communi, & vniuersali, vel per comparisonem ad alios sanctos, perfectionem, & excellentiam huius gratiæ, quoad fieri possit, explicare.

Dico ergo primò, Beatam Virginem in fine vitæ peruenisse ad summam, & (vt ita dicam) pene immensam gratiæ perfectionem, & intensiōem. Probatur primò ex modo loquendi sanctorum Patrum: Damascenus enim orat. 2. de Assumptione, gratia abyssum, Virginem vocat, Epiphanius oratione de laudibus Virginis, Gratia, inquit, sancta Virginis est immensa. Et infra vocat eam, mare spirituale habens gemmam celestem Christum, Et infra, solo Deo excepto cunctis superior existis, cui prædicandæ, neque hominum, neque Angelorum, lingua sufficit. Sic etiam Anselmus de excellentia Virginis, capite 3. inquit, Nullus hominum, vel Angelorum penetrare potest immensitatem diuini amoris erga Virginem. Et infra, ineffabilis est, & stupenda omni seculo huius mulieris gratia, & exaltatio, Et cap. 8. post multa concludit, Quid amplius dicere possum, Domina, immensitatem quippe gratiæ, & gloriæ, & felicitatis tuæ considerare incipienti, & sensus deficit, & lingua fatiscit. Sic etiam Bernardus sermone quarto, de Assumptione, ineffabile vocat privilegium meritorum sanctissimæ Virginis, & Bernard.

Damasc.
Epiphanius.
Gratia Vir-
ginis in fine
vitæ immen-
sa prope.

Ansel.

Bernard.

Bernardin.

Q

Bernardin.